

SKY 213 SAĞLIK KURUMLARINDA MALİYET MUHASEBESİ

ÖĞR. GÖR. PINAR DOĞANAY PAYZİNER

GİDERLERİN SAPTANMASI VE İZLENMESİ

9. HAFTA DERS İÇERİĞİ

- İlk Madde ve Malzeme Giderlerinin Saptanması ve İzlenmesi
  - Tüketimin Fiyatlandırılması (Stok Değerleme Yöntemleri)
    - ✓ Spesifik (Has, Fiili) Maliyet Yöntemi
    - ✓ İlk Giren İlk Çıkar (FIFO) Yöntemi
    - ✓ Son Giren İlk Çıkar Yöntemi
    - ✓ Hareketli Ortalama Maliyet Yöntemi
    - ✓ Tartılı Ortalama Maliyet Yöntemi
    - ✓ Diğer Yöntemler

İLK MADDE VE MALZEME GİDERLERİNİN SAPTANMASI VE İZLENMESİ

D –TÜKETİMİN FİYATLANDIRILMASI

- Tüketimin fiyatlandırılmasında “Stok Değerleme Yöntemleri” olarak da adlandırılan çeşitli yöntemler kullanılır.
- Bu yöntemlerden başlıcaları şunlardır:
  1. Spesifik Maliyet Yöntemi
  2. İlk Giren İlk Çıkar (FIFO) Yöntemi
  3. Son Giren İlk Çıkar (LIFO) Yöntemi
  4. Hareketli Ortalama Maliyet Yöntemi
  5. Tartılı Ortalama Maliyet Yöntemi

4

D –TÜKETİMİN FİYATLANDIRILMASI

1. Spesifik Maliyet Yöntemi

- “Gerçek”, “Filli” veya “Has” maliyet yöntemi olarak da adlandırılır.
- Sürekli Envanter Yöntemi’nde uygulanan bir yöntemdir.
- Aralıklı Envanter Yöntemi’ndeki şekli “Dönemsel Spesifik Belirleme” olarak adlandırılır.
- Spesifik Belirleme Yöntemi’nde her bir malzeme kendi gerçek alış maliyeti ile fiyatlandırılır.

5

D –TÜKETİMİN FİYATLANDIRILMASI

1. Spesifik Maliyet Yöntemi

- Malzemelerin tek tek sayılabildiği veya sayılamıyorsa bile her malzeme partisinin ayrı yerlerde stoklanarak hangi birim maliyetine ait olduğu kolayca saptanabileceği durumlarda kullanılabilen bir yöntemdir.
- Genellikle parasal değeri yüksek ve miktar olarak sınırlı sayıda mal satan işletmelerin kullanmış olduğu bir yöntemdir.

6

D –TÜKETİMİN FİYATLANDIRILMASI

2. İlk Giren İlk Çıkar (FIFO) Yöntemi

- Genellikle İngilizce adının (First In First Out) baş harfleri olan FIFO adıyla anılır.
- Malzemenin satın alınış (ambara giriş) sırasıyla, ambardan çıktığını varsayar.
- Sürekli Envanter Yöntemi'nde uygulanan bir yöntemdir.
- Aralıklı Envanter Yöntemi'ndeki şekli "Dönemsel FIFO Yöntemi" olarak adlandırılır.

7

D –TÜKETİMİN FİYATLANDIRILMASI

2. İlk Giren İlk Çıkar (FIFO) Yöntemi

- FIFO Yönteminde, tüketilen ilk madde ve malzeme eldeki en eski malzeme fiyatından çıkış yapıldığı için, enflasyonist bir ortamda ilk madde ve malzeme giderleri günün giderlerine göre düşük çıkar.
- Bu durum Satılan Hizmet Maliyeti'nin ve dönem giderlerinin olduğundan düşük gösterilmesine yol açabilmektedir.
- Enflasyonist bir ortamda dönem karının olduğundan daha fazla gözükmeye (fiktif karlara) yol açacaktır.
- **FIFO Yöntemi, gelir tablosunu bozmasına karşılık, bilanço aktifini düzelten bir yöntemdir.**

8

D –TÜKETİMİN FİYATLANDIRILMASI

3. Son Giren İlk Çıkar (LIFO) Yöntemi

- İngilizce adının (Last In First Out) baş harfleri olan LIFO adıyla anılır.
- Ambardan malzeme çıkışlarının eldeki son alınmış malzeme partisinden başlayarak geriye doğru gittiğini varsayar.
- Sürekli Envanter Yöntemi'nde uygulanan bir yöntemdir.
- Aralıklı Envanter Yöntemi'ndeki şekli "Dönemsel LIFO Yöntemi" olarak adlandırılır.

9

D –TÜKETİMİN FİYATLANDIRILMASI

3. Son Giren İlk Çıkar (LIFO) Yöntemi

- Enflasyonist ortamda üretime sevk edilen ilk madde ve malzeme cari fiyatlar üzerinden giderleştirileceği için, ilk madde ve malzeme giderlerinin günün fiyatları ile uyumlu olarak yüksek olmasını sağlar.
- Bunun doğal sonucu, satılan hizmet maliyetinin yükselmesi ve dönem karının azalmasıdır.
- Elde kalan stoklar en eski partinin fiyatı ile kayıtlı kalacağından, bilançoda yer alan ilk madde malzeme stoku, enflasyonist ortamda, olduğundan daha düşük gözükcektir.

10

D –TÜKETİMİN FİYATLANDIRILMASI

3. Son Giren İlk Çıkar (LIFO) Yöntemi

- LIFO Yöntemi, gelir tablosunu düzeltirken, bilanço aktifini bozan bir yöntem niteliğindedir.
- *LIFO Yöntemi 2004 yılında VUK'da, 2005 yılında TFRS'de ve 2006 yılında TMS'de uygulama dışına çıkartılmıştır.*

11

D –TÜKETİMİN FİYATLANDIRILMASI

4. Hareketli Ortalama Maliyet Yöntemi

- Bu yöntemde her yeni malzeme alımında yeni bir ortalama birim maliyeti belirlenir ve bir sonraki alıma kadar tüm çıkışlar bu birim maliyet üzerinden yapılır.
- Yönteme “hareketli” ortalama maliyet yöntemi denmesinin nedeni de, ortalama birim maliyetin her malzeme alımından sonra değişmesidir.
- Sürekli Envanter Yöntemi'nde uygulanan bir yöntemdir.
- Aralıklı Envanter Yöntemi'ndeki benzer şekli “Tartılı Ortalama Maliyet Yöntemi” olarak adlandırılır.

12

D –TÜKETİMİN FİYATLANDIRILMASI

4. Hareketli Ortalama Maliyet Yöntemi

- Ortalama Birim Maliyetin hesaplanmasında şu formül kullanılır:

$$\text{Ortalama Birim Maliyet} = \frac{\text{Önceki Kalan Tutar} + \text{Yeni Giriş Tutarı}}{\text{Önceki Kalan Miktar} + \text{Yeni Giriş Miktarı}}$$

13

D –TÜKETİMİN FİYATLANDIRILMASI

4. Hareketli Ortalama Maliyet Yöntemi

- Hareketli Ortalama Maliyet Yöntemi, FIFO ile LIFO arasında sonuçlar verir.
- Hareketli Ortalama Maliyet Yöntemi, FIFO ve LIFO Yöntemlerindeki aşırılıkları yok ederek, sonuçları orta noktaya yaklaştıran uzlaştırmacı bir yöntemdir.

14

D –TÜKETİMİN FİYATLANDIRILMASI

5. Tartılı Ortalama Maliyet Yöntemi

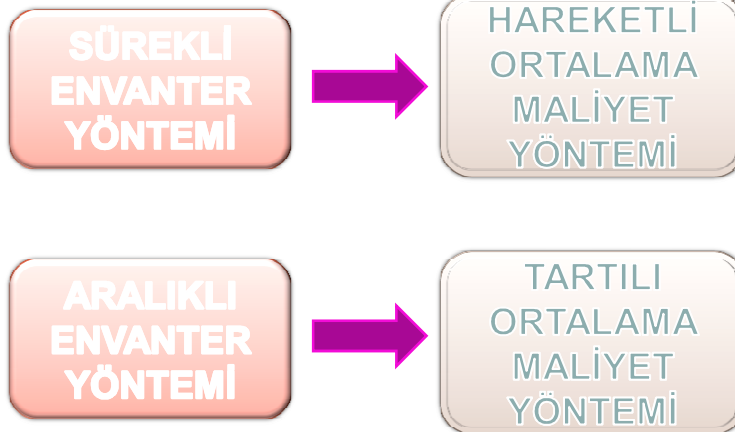
- Dönemsel Ortalama Maliyet Yöntemi de denir.
- Aralıklı envanter yönteminde en çok kullanılan yöntemdir.
- Dönem sonunda, tüm dönem için tek bir ortalama birim maliyet hesaplanır ve tüm tüketimler bu birim maliyet üzerinden fiyatlandırılır.

$$\text{Dönemsel Ortalama Maliyet} = \frac{\text{Dönem Başı Stok Maliyeti} + \text{Dönem İçi Alım Tutarı}}{\text{Dönem Başı Stok Miktarı} + \text{Dönem İçi Alım Miktarı}}$$

15

D –TÜKETİMİN FİYATLANDIRILMASI

ORTALAMA MALİYET YÖNTEMİ

16

D –TÜKETİMİN FİYATLANDIRILMASI

6. Diğer Yöntemler

- İlk madde ve malzeme tüketiminin fiyatlandırılmasında yaygın kullanılan bu yöntemlerin dışında
  - “En Yüksek Fiyatlı İlk Çıkar (HIFO)”,
  - “Bir Sonra Girecek İlk Çıkar (NIFO)”,
  - “Yenileme Maliyeti” gibi yöntemler de vardır.
- Ancak bu yöntemler vergi mevzuatında ve finansal muhasebe standartlarında kabul görmemektedir.

17

STOK DEĞERLEME YÖNTEMLERİ

ÖRNEK ÇÖZÜMLERİ

18

